

دانشگاه گوارزی و منابع طبیعی

نشریه کارآفرینی در کشاورزی

جلد پنجم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۷

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI:

عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در راستای توسعه روستایی (مورد مطالعه: شهرستان کرمانشاه)

بیژن رضایی^{۱*}، سحر رستمی^۲، مهتاب ژیان^۳ و معین سلیمانی^۴

^۱ استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

^۲ دانشجوی دکتری آینده‌پژوهی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران

^۳ کارشناسی ارشد مدیریت کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۱۴؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۸/۲۹

چکیده

هدف اصلی این مطالعه، بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در شهرستان کرمانشاه است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر پارادایم در گروه تحقیقات کیفی قرار می‌گیرد و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای استقرایی استفاده شد. اطلاعات مورد نیاز از طریق مصاحبه نیمه‌ساختارمند جمع‌آوری گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل اعضای هیات علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی و کارآفرینان بخش کشاورزی بود. برای انتخاب مشارکت‌کنندگان از روش نمونه‌گیری هدفمند بهره‌برده شد و در نهایت پس از انجام ده مصاحبه اشباع نظری حاصل گردید. برای بررسی قابلیت اعتبار یافته‌ها نیز از روش بازنگری مشارکت‌کنندگان و کارشناسان و همچنین از جمع‌آوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها بهره‌گرفته شد. با تحلیل محتوای متن مصاحبه ۵۲ کد مفهومی که نشان‌دهنده عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی بود به دست آمد. فهرست کامل کدها، با توجه به قرابت مفهومی، در قالب شش طبقه موضوعی گروه‌بندی شد که شامل: منابع طبیعی، سرمایه مالی - حمایتی، ویژگی‌ها و فرهنگ کارآفرینی، پشت‌یبانی و آموزش، قوانین، مقررات و سیاست‌ها و عوامل زیرساختی است.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی کشاورزی، توسعه کشاورزی، توسعه کارآفرینی، شهرستان کرمانشاه.

مقدمه

در دهه‌های اخیر تحقیقات زیادی در مورد نقش و اهمیت بخش کشاورزی در زمینه توسعه اقتصادی و منطقه‌ای وجود داشته است. متخصصان توسعه معتقدند که حمایت و تحریک توسعه کشاورزی نقش

تعیین‌کننده‌ای در توسعه روستایی دارد و اساس اصلی توسعه روستایی محسوب می‌شود (Tohidyan-Far and Rezaei-Moghaddam, 2019). کشاورزی به عنوان عامل اصلی در حفاظت از منابع، خودکفایی (در محصولات اساسی هر کشور)، توسعه روستایی و منافع اجتماعی و فرهنگی محسوب می‌شود (Wilson, 2007). به دلیل برخی از چالش‌هایی مانند

*نویسنده مسئول:

از آنجایی که شهرستان کرمانشاه با دارا بودن ویژگی‌های مناسب توسعه بخش کشاورزی (از نظر ظرفیت منطقه) می‌تواند به‌عنوان قطب مهم کشاورزی کشور در آینده، نقش مهمی در پیشرفت اقتصاد ایران داشته باشد (پورجاوید و همکاران، ۱۳۹۰) و همچنین شواهد محکم مبنی بر وجود رابطه علی بین کارآفرینی، رشد اقتصادی و کاهش فقر، برای غلبه بر مسائل اقتصادی-اجتماعی پیش روی جوامع روستایی در چند دهه اخیر، رویکرد کارآفرینی را به‌عنوان یکی از راهبردهای مهم توسعه روستایی مورد توجه قرار داده است (Chowdhury, 2007). با توجه به اینکه عوامل مختلفی بر ایجاد کارآفرینی در کشاورزی تأثیر می‌گذارند (Rezaei-Moghaddam and Izadi, 2019)، قبل از طراحی هر گونه سیاست یا برنامه برای ارتقاء فعالیت کارآفرینی، مهم است که عوامل مؤثر بر شروع کارآفرینی در هر منطقه شناسایی شود (Arafat et al., 2018). فقدان درک درست این موضوع "ممکن است منجر به استفاده حداقلی از قابلیت‌های سرمایه انسانی و در نتیجه پایین آمدن کیفیت زندگی و اجرای سیاست‌های پرهزینه و بی‌اثر" شود (Langowitz and Minniti, 2007, p. 341). به همین دلیل، این پژوهش در راستای بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در راستای توسعه روستایی صورت گرفت.

مبانی نظری

وارن^۱ (۲۰۰۴) کارآفرینی کشاورزی را تلاشی برای ایجاد تنوع تولید و رها شدن از حالت تولید مواد خام در چرخه عرضه محصولات و حرکت به سمت تولید برای بازار، ارائه خدمات به سایر کشاورزان و شاغلین روستایی، استفاده از ظرفیت‌های کشاورزی مزارع برای اشتغالزایی تعریف می‌کند (سپه‌پناه و

نابرابری و هرج و مرج در اشتغال، عدم کارآیی سیاست‌های دولت، عدم توسعه زیرساخت‌ها، ناکارآمدی سیستم حمایتی، فرسایش منابع طبیعی و ظرفیت تولید، ضعف سرمایه انسانی در بخش کشاورزی و غیره (Karbasioun et al., 2008) بخش کشاورزی و مناطق روستایی در ایران هنوز از پتانسیل واقعی برای پیشرفت دور مانده‌اند (Darvishi, 2003). کارآفرینی به‌عنوان یک راهکار برای این چالش‌ها محسوب می‌شود (Tohidyan-Far and Rezaei-Moghaddam, 2019).

کارآفرینی عامل مهمی برای توسعه اقتصادی است که اشتغال را در هر سطح ایجاد می‌کند (Arafat et al., 2018) و فرصت‌های جدیدی برای کارآفرینان فراهم می‌کند تا درآمد و دارایی خود را افزایش دهند (Rezaei-Moghaddam and Izadi, 2019). بخش کشاورزی زمینه‌ای جذاب برای فعالیتهای کارآفرینی است (Arafat et al., 2018). کارآفرینی در کشاورزی، با افزایش اشتغال در بخش کشاورزی، کاهش فقر و کاهش مهاجرت‌های روستایی، عامل مهمی برای توسعه اقتصادی است (Lanjouw and Lanjouw, 2001; Van de Walle and Cratty, 2004; Gries and Naudé, 2010; Sohns and Revilla Diez, 2017). رشد و توسعه بخش کشاورزی زمینه‌های لازم برای رشد و توسعه دیگر بخش‌ها را فراهم می‌سازد و بدون آن، عوامل و نهادهای لازم برای فعالیت سایر بخش‌های اقتصادی فراهم نمی‌شود (شکویی، ۱۳۸۴). با تولید محصولات کشاورزی، فعالیت‌ها و کسب و کارهای جدید، مثل گردشگری روستایی، فرآوری محصولات غذایی و... آغاز می‌شوند (Hassink et al., 2016). بنابراین بر مبنای این امر، توسعه محصولات نوآورانه و کسب و کارهای جدید در بخش کشاورزی باید به‌عنوان یک اولویت اصلی در سیاست‌گذاری مناطق روستایی در نظر گرفته شود (Wiklund and Shepherd, 2005).

تحلیل ابعاد و عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی مناطق روستایی، که در محدوده روستاهای شهرستان خدابنده و روی دو گروه از افراد کارآفرین و غیرکارآفرین انجام گرفته است، عوامل مؤثر به چهار دسته تقسیم شده و تأثیر آنها از نظر هر گروه مورد بررسی قرار گرفته است. از دیدگاه کشاورزان عادی، به ترتیب عوامل اقتصادی، محیطی-زیرساختی، اجتماعی و نهادی حائز اهمیت است. تأثیرگذاری این عوامل از نظر کارآفرینان به این ترتیب است: عوامل اقتصادی، اجتماعی، محیطی-زیرساختی و نهادی. حیدری ساریان (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای بر روی دو گروه کشاورز موفق (کارآفرین) و کشاورز عادی به بررسی عوامل مؤثر بر تقویت کارآفرینی کشاورزان در مناطق روستایی در شهرستان مشگین شهر نشان داد که در هر دو گروه نمونه براساس اولویت عوامل اقتصادی، ترویجی، رفتاری و روانشناختی بر تقویت کارآفرینی مؤثر است و عامل اقتصادی تأثیرگذارترین و عامل روانشناختی از کمترین تأثیر برای تقویت کارآفرینی بین دو گروه نمونه برخوردار است. در پژوهش مظهری و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان کوهستان شهر رستمکلا) نشان دادند که شاخص عوامل اجتماعی با میانگین رتبه‌ای ۲/۸۴، مؤثرترین و شاخص عوامل محیطی با میانگین رتبه‌ای ۱/۹۳، کم‌اثرترین عامل در بین عوامل مؤثر بر کارآفرینی می‌باشند و عوامل نهادی و اقتصادی در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند. به‌طورکلی نتایج نشان داد که عواملی مانند داشتن روحیه گروه‌گرایی و وجود ارتباطات و شبکه اجتماعی در میان روستاییان، اعتماد به نفس، ابتکار، خلاقیت فردی و انگیزه بالا دارای بیشترین اثرگذاری بر توسعه کارآفرینی روستایی و افزایش سطح مهارت‌های کارآفرینانه روستاییان بوده است. پورجمشیدی

موحدی، (۱۳۹۴). در اغلب نقاط دنیا به ویژه کشورهای در حال توسعه، به جهت غلبه الگوی فعالیت اقتصاد کشاورزی، کشاورزان اصلی‌ترین ایفا کنندگان نقش در اقتصاد منطقه خود هستند (سجاسی‌قیداری و همکاران، ۱۳۹۰). آن‌ها به عنوان کشاورزان عادی اغلب دارای شیوه زندگی سنتی و معیشتی بوده که مانع از نوآوری، خلاقیت و کارآفرینی است (Habbershon, 2006). تغییرات بازار، سیاست‌های کشاورزی، مباحث زیست‌محیطی و اشتغال از عواملی هستند که کارآفرینی در کشاورزی را بیش از پیش نمایان می‌کند (خسروی‌پور و دهقان‌پور، ۱۳۹۴). می‌توان گفت که کارآفرینی کشاورزی یعنی فرایند شناسایی فرصت‌ها، تهدیدها، و نقاط قوت و ضعف محیط‌های فعالیت از جمله کشاورزی با روش‌شناسی و سیاست‌گزینی خاص و جدید برای ایجاد تحول و دگرگونی در کشاورزی است. این تحول با ارائه تفکر، روش و تدبیری نو برای حل مشکلات گذشته و کنونی کشاورزی همراه است، که حاصل همکاری بین عاملان اصلی کشاورزی (فعالان بخش کشاورزی) و عاملان بیرونی (برنامه‌ریزان، مدیران و مسئولان) با در نظر گرفتن شرایط و تحولات جهانی، فناوری نوین، فرهنگ روستایی، و محدودیت‌های زیست محیطی در راستای دستیابی به الگوهای نو در کشاورزی برای بالا بردن بهره‌وری و کارایی و دستیابی به بازارهای نو در مقیاس‌های بزرگ‌تر است. در کل، چنین فرایندی به بهبود وضع اقتصادی روستاییان و به‌ویژه کشاورزان می‌انجامد. بنابراین، کارآفرینی کشاورزی شیوه‌های جدید در بخش کشاورزی برای افزایش و خلق درآمد و ثروت و نیز ایجاد اشتغال است (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۹).

بنابراین، با توجه به هدف پژوهش، در این بخش نتایج برخی از مهم‌ترین مطالعات تجربی مرتبط انجام گرفته مرور می‌شود. افتخاری و همکاران (۱۳۸۸) در

برنامه‌ریزی تولید، قدرت ابتکار کشاورز، شرایط خانوادگی، شرایط زیست‌بوم کشاورزی (مانند آب، خاک و اقلیم)، قیمت بازار، و ثبات سیاسی نیز بر موفقیت کسب و کارهای کشاورزی تأثیر گذارند. کارتر^۴ (۲۰۰۷) در مطالعات خود پیرامون "توسعه کشاورزی و کارآفرینی در کشور هند" دریافت بین تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد، افزایش سطح استانداردهای آموزشی در مدارس، برگزاری دوره آموزشی مهارتی و توسعه کارآفرینی رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش رجایی و همکاران^۵ (۲۰۱۱) با عنوان بررسی عوامل مؤثر در توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان زنجان نشان داد که از دیدگاه مدیران مهمترین عوامل تقویت کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی عبارتند از: تأمین مالی و تخفیف مالیاتی، اصلاح قوانین بانکی و تنظیم مقررات برای تنظیم شرایط کارآفرینان و تهیه سند توسعه ملی کارآفرینی. یافته‌های پژوهش عبدالله و سلیمان^۶ (۲۰۱۳) با عنوان "عوامل مؤثر بر بهره‌وری جوانان در کارآفرینی کشاورزی (مالزی)" نشان می‌دهد که نگرش، پذیرش و دانش عواملی هستند که جوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهند تا کارآفرینان کشاورزی شوند. همچنین حمایت و پشتیبانی دولت و خانواده‌های کارآفرینان، تمایل به کارآفرینی کشاورزی را افزایش می‌دهد. پیندادو و سانچز^۷ (۲۰۱۷) در پژوهشی بیان کردند که سن، جنسیت، درآمد خانوار، تحصیلات، تجربه کارآفرینی، مهارت‌های کارآفرینی، شبکه‌های شخصی کارآفرین، جهت‌گیری کارآفرینی، عوامل اقتصادی و نهادها و پشتیبان‌ها، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در کشورهای

(۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان سلسله، استان لرستان) با استفاده از مدل معادلات ساختاری مشخص کرد که متغیرهای امنیت شغلی، آموزش، حمایت دولتی و قوانین و مقررات اثر مستقیم بر توسعه کارآفرینی کشاورزی دارند و متغیر امنیت شغلی بیشترین میزان تأثیر (۰/۲۱) را داشته است. مولن‌هویز^۱ (۱۹۹۶) در مطالعه خود به این نتیجه رسیده است که برای برقراری پیوند منطقی میان بخش کشاورزی و توسعه اقتصادی ملی به کمک افرادی نیاز است که با ویژگی‌های خاص خود، بین این دو رابطه برقرار کنند؛ او از این افراد به عنوان کارآفرین کشاورزی یاد می‌کند. بنابراین، عوامل موثر از این دیدگاه تمرکز بر گرایش‌های فردی، نظریه‌های شخصیتی و سن، تحصیلات و... می‌باشد که در مجموع، در قالب دو رویکرد شخصیتی و جمعیت‌شناختی قابل دسته‌بندی هستند. جانسن^۲ (۲۰۰۶) در پژوهش‌های میدانی خود در کشور سودان پیرامون "تعاون و توسعه کارآفرینی" دریافت که عضویت کشاورزان در تعاونی‌های کشاورزی به عبارت دیگر تشکیل تعاونی‌ها در مناطق روستایی به گسترش کارآفرینی، درآمدزایی، توانمندسازی و کمک به کاهش فقر در بین کشاورزان منجر می‌شود چون که اعضای تعاونی‌ها زمینه حل مشکل را به صورت گروهی و تشریک مساعی در تأمین نیازهای اساسی و راهبردی فراهم می‌آورند. مک‌الوی^۳ (۲۰۰۶)، نیز مشکلات کسب و کارهای کوچک را دسترسی به سرمایه، مجراهای توزیع، و حمایت‌های مرسوم از کسب و کار دانسته است. همچنین، براساس رویکرد نظام‌مند، عوامل متعدد درونی و بیرونی همچون تخصیص مشترک منابع تولیدی، مدیریت مخاطره،

4- Carter

5- Rajaei, Yaghoubi and Donyaiei

6- Abdullah and Sulaiman

7- Pindado and Sánchez

1- Molenhuis

2- Jansen

3- McElwee

و ایزدی (۲۰۱۹) بر شرکت‌های کشاورزی است که با پژوهش حاضر متفاوت است. از طرفی دیگر، با بررسی پیشینه‌ها می‌توان دریافت که ترکیب عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق مختلف متفاوت است، لذا با توجه به اینکه کارآفرینی عامل مهمی برای کاهش فقر و غلبه بر بهره‌وری پایین بخش کشاورزی در روستاها است (Aggarwal, 2018)، و ترکیب عوامل مؤثر بر آن در هر منطقه متفاوت است (Isenberg, 2011)، شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه آن در هر منطقه ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس، پژوهش حاضر با روش تحلیل محتوا کیفی (مبتنی بر استقرا) و ابزار مصاحبه با خبرگان به دنبال پاسخگویی به پرسش زیر است:

- چه عواملی بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در راستای توسعه روستایی در شهرستان کرمانشاه تاثیرگذار است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی می‌باشد، چرا که در پی توسعه کارآفرینی کشاورزی انجام می‌گیرد و نتایج حاصل از آن می‌تواند راهنمای برنامه‌ریزان در زمینه امور کشاورزی باشد. از لحاظ پارادایم، از گروه تحقیقات کیفی محسوب می‌شود و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا مبتنی بر استقرا استفاده شده است. برای انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند، پروتکل مصاحبه (شامل ۸ سؤال محوری) تدوین گردید و سپس مصاحبه‌ها انجام شد. جامعه آماری این پژوهش از کارآفرینان کشاورزی و اعضای هیات علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی تشکیل شد و از روش نمونه‌گیری هدفمند (هدف محقق انتخاب نمونه‌هایی است که اطلاعات زیادی در مورد موضوع تحقیق داشته باشند) بهره برده شد و نمونه‌گیری نیز تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه

اروپایی هستند. عرفات و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی با هدف تعیین عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی کشاورزی، عوامل جمعیت شناختی (سن، جنسیت، درآمد خانوار، وضعیت اشتغال، سطح تحصیلات)، عوامل شناختی (درک فرصت، درک ریسک و خودکارآمدی) و عوامل سرمایه اجتماعی (شبکه اجتماعی و فرشتگان کسب و کار) مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی کشاورزی و تمایل به شروع یک سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی هستند.

رضایی مقدم و ایزدی^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان کارآفرینی در صنایع کشاورزی کوچک و زودبازده در ایران: توسعه یک شاخص، عوامل مؤثر و موانع مهم‌ترین عوامل توسعه کارآفرینی در صنایع کشاورزی کوچک و زودبازده عوامل فردی (آموزش‌های خودمدیریتی و مهارت‌های مدیریتی)، عوامل سازمانی (فرهنگ سازمانی و مدیریت دانش) و عوامل محیطی (محیط کسب و کار، سیاست‌های انگیزشی، سیاست‌های حمایتی، سیاست‌های سرپرستی آموزشی) معرفی کردند. این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه کارآفرینی باید به عنوان یک فرآیند شناخته شود که تنها توسط کارآفرین به دست نمی‌آید و هر سه عامل کارآفرین، عوامل محیطی و عوامل سازمانی در ایجاد آن دخیل هستند.

با بررسی پیشینه‌های یاد شده، مشاهده می‌شود که اکثر پژوهش‌ها با روش کمی و با تمرکز بر بخشی از عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی انجام شده است. پژوهش‌های عرفات و همکاران (۲۰۱۸) و رضایی مقدم و ایزدی (۲۰۱۹) نزدیک‌ترین پژوهش‌های انجام شده به پژوهش حاضر هستند. در پژوهش عرفات و همکاران (۲۰۱۸) به عوامل محیطی توجه کمتری شده است و تمرکز پژوهش رضایی مقدم

1- Arafat, Saleem, Dwivedi and Khan

2- Rezaei-Moghaddam and Izadi

شد (جدول ۲).

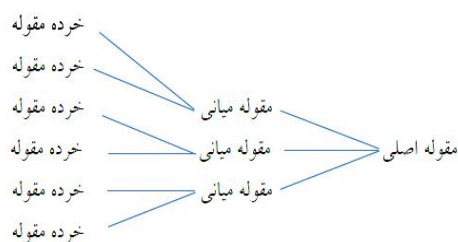
جدول ۱- شاخص‌های اعتبار پژوهش

شاخص	شکل اجرا
بازنگری مشارکت‌کنندگان	یافته‌های پژوهش برای ۵ نفر از مصاحبه‌شوندگان ارسال گردید و با نظر آن‌ها کدهای استخراج شده اصلاح شدند.
کثرت‌گرایی	مصاحبه با صاحب‌نظران و بررسی پیشینه پژوهش برای تأیید داده‌های در حال ظهور
جمع‌آوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها	پس از هر مصاحبه، کدگذاری و تحلیل داده‌ها انجام شد.

یافته‌ها

داده‌ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی استقرایی، ابتدا به صورت کدگذاری باز و اولیه مفهوم‌سازی شده، در این مرحله کل محتوای پیام‌های حاصل از مصاحبه‌ها، پس از دست‌نویس کردن مصاحبه‌ها، چندین بار مورد بازخوانی و بررسی قرار گرفت و واحدهای معنایی به صورت جملاتی از بیانات و متون مصاحبه‌ها مشخص شد و کدهای اولیه از آنها استخراج گردید و سپس به منظور نظم و انسجام داده‌های به‌دست آمده، داده‌های کدگذاری شده، با یکدیگر مقایسه شدند و با ادغام موارد مشابه، طبقاتی با مفاهیم جدید ایجاد گردید (جدول ۲).

یافت و بدین ترتیب در نهایت با ۱۰ نفر مصاحبه صورت گرفت. هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از شیوه تحلیل محتوای کیفی مبتنی بر استقرا به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. در فرایند تحلیل محتوای مبتنی بر استقرا، در ابتدا با کدگذاری باز مقوله‌های اولیه شناسایی می‌شود و سپس لیستی از طبقه‌ها تحت یک سرفصل بزرگتر طبقه‌بندی می‌شوند. هدف از طبقه‌بندی داده‌ها، کاهش دادن تعداد طبقه‌ها با تلفیق موارد مشابه و یا ایجاد طبقه‌های وسیع‌تر است. (عادل‌مهربان، ۱۳۹۴). در مراحل بعدی تحقیق این مقولات نیز با یکدیگر مقایسه می‌شوند و تعدادی از آن‌ها که نزدیکی بیشتری دارند، زیرمجموعه مقولات عام‌تری قرار می‌گیرند (تبریزی، ۱۳۹۳) (شکل ۱).

شکل ۱- تقسیم‌بندی مقولات در تحلیل محتوای استقرایی (تبریزی، ۱۳۹۳: ۱۲۶)

برای بررسی قابلیت اعتبار یافته‌ها نیز از روش بازنگری مشارکت‌کنندگان، کثرت‌گرایی و همچنین جمع‌آوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها نیز بهره برده

جدول ۲- مفهوم‌سازی و ایجاد طبقات گسترده حاصل از داده‌های پژوهش

ردیف	تکرار	مقوله خرد	مقوله میانی	مقوله اصلی
۱	۷	تنوع اقلیم و آب و هوای مناسب	منابع طبیعی	شهرستان کاشان (مورد مطالعه): شهرستان کاشان (مورد مطالعه): شهرستان کاشان (مورد مطالعه):
۲	۶	خاک مرغوب و حاصلخیز		
۳	۵	مالکیت زمین	سرمایه مالی - حمایتی	
۴	۶	دسترسی به سرمایه مالی		
۵	۴	حمایت مالی خانواده و دوستان		
۶	۴	فرشتگان سرمایه‌گذار		

		حمایت‌های مالی از سوی دولت و سیستم‌های بانکی، مانند اعطای وام‌های کم‌بهره با دوره بازگشت طولانی براساس نیازهای واقعی کشاورزان	۴	۷
		بیمه‌های کشاورزی برای تمام محصولات کشاورزی (حتی محصولات غیراستراتژیک)	۴	۸
		اعطای یارانه به کشاورزان روستایی برای تقویت توان اقتصادی کشاورزان	۳	۹
		ورود بخش خصوصی برای دادن تسهیلات به کشاورزان	۳	۱۰
ویژگی‌ها و فرهنگ کارآفرینی		برخورداری از قابلیت ریسک‌پذیری در افراد	۵	۱۱
		برخورداری از اراده و پشتکار بالا در افراد	۴	۱۲
		وجود روحیه مشارکت در روستاییان	۳	۱۳
		اعتماد به نفس بالای افراد	۵	۱۴
		وجود افراد خلاق و نوآور در روستا	۴	۱۵
		وجود افراد سخت‌کوش	۴	۱۶
		وجود شوق کارآفرینانه در افراد	۶	۱۷
		توانایی تشخیص فرصت‌ها	۶	۱۸
		استفاده از پتانسیل کشاورزان پیشرو	۳	۱۹
		تربیت کارآفرینانه فرزندان در دوران کودکی آنان	۴	۲۰
		وجود دوستان و خانواده‌های مشوق	۴	۲۱
		نگرش مثبت جامعه محلی به کسب و کار	۵	۲۲
		تغییرپذیری افراد	۳	۲۳
		آگاهی از روش‌ها و دانش به‌روز در بخش کشاورزی	۴	۲۴
		توانایی استفاده از ابزار، تجهیزات، فناوری و روش‌های جدید کشاورزی	۳	۲۵
		توانایی بازاریابی مناسب محصولات کشاورزی	۵	۲۶
		برخورداری از تحصیلات دانشگاهی جوانان روستایی در بخش کشاورزی	۳	۲۷
		پیش‌بینی و کنترل آفات و بیماری‌ها و سوانح کشاورزی با استفاده از امکانات و تکنولوژی‌های به‌روز	۳	۲۸
پشتیبانی و آموزش		مشاوره با کارآفرینان و افراد باتجربه و بهره‌گیری از تجربیات آن‌ها	۴	۲۹
		ارتباط با متخصصان دانشگاهی	۳	۳۰
			۴	۳۱
		به کارگیری افراد جوان، ماهر، متخصص و با انگیزه در سازمان‌های کشاورزی	۵	۳۲
		آموزش کشاورزان و افزایش سطح دانش و آگاهی آنان در کلاس‌های ترویجی	۶	۳۳
		برگزاری کارگاه‌های بازاریابی در روستا	۴	۳۴
		ایجاد برنامه‌های آموزشی - نمایشی و استفاده از تکنیک گردش صحرائی	۳	۳۵
		بازدید کارشناسان سازمان از کارهای انجام شده در خارج از کشور و استفاده از تجربیات آنان و انتقال تجربیات به کشاورزان	۴	۳۶
		ورود سازمان‌های غیردولتی، انجمن‌ها، رهبران روستایی در اشاعه کارآفرینی	۳	۳۷
		ورود دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، رسانه‌ها و سیستم‌های اجتماعی در ترویج کارآفرینی کشاورزی	۴	۳۸
قوانین، مقررات و سیاست‌ها		قوانین و مقررات دولتی مناسب	۵	۳۹
		تسهیل‌گری در فضای کسب و کار و کسب مجوز	۴	۴۰
		جلوگیری از قطعه قطعه شدن زمین	۴	۴۱

عوامل زیرساختی	قوانین ورود به بازار (مجوزها و...)	۵	۴۲
	حذف واسطه‌ها و دلال‌ها و خرید تضمینی محصولات	۶	۴۳
	دسترسی به ماشین‌آلات کشاورزی	۶	۴۴
	دسترسی به بازار برای فروش محصولات کشاورزی	۷	۴۵
	دسترسی به بذر اصلاح شده	۶	۴۶
	دسترسی به انبار محصولات	۴	۴۷
	دسترسی به تسهیلات آبیاری	۵	۴۸
	دسترسی به کود، مواد و فنون کنترل آفات و امراض	۵	۴۹
	دسترسی به امکانات سخت‌افزاری مدرن جدید	۳	۵۰
	زیرساخت‌های عمومی مناسب (حمل و نقل، انرژی ...)	۷	۵۱
	دسترسی به خطوط فرآوری مکانیزه	۴	۵۲

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به جدول بالا عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی در بخش کشاورزی در ۶ دسته تقسیم‌بندی شد که شامل: منابع طبیعی، سرمایه مالی - حمایتی، ویژگی‌ها و فرهنگ کارآفرینی، پشتیبانی و آموزش، قوانین، مقررات و سیاست‌ها و عوامل زیرساختی، می‌باشد. با توجه به تاکیداتی که در اوضاع فعلی اقتصادی جامعه بر اقتصاد مقاومتی و رونق تولید داخلی می‌شود؛ کارآفرینی در روستا و به خصوص در بخش کشاورزی می‌تواند نقش مهمی در تولید داخلی و اشتغال داشته باشد. اساساً کشاورز کارآفرین کسی است که با تکیه بر ترکیب منابع و ویژگی‌های کارآفرینانه (ریسک‌پذیری، خلاقیت، توقیف‌طلبی، نوآوری و...) اقدام به شناسایی فرصت‌های کشف نشده در بخش کشاورزی می‌کند و به دنبال ارزش‌آفرینی و ایجاد تغییر و تحول در روستاها و به خصوص در بخش کشاورزی است. توسعه کسب و کارهای کشاورزی در مناطق مختلف، بر پایه شناخت ظرفیت‌های هر منطقه، راهبردی مناسب برای توسعه بخش کشاورزی است. روستاهای شهرستان کرمانشاه نیز با توجه به قابلیت‌هایی که دارد می‌تواند بسترهایی را برای کارآفرینی کشاورزی فراهم کند. "در روستاها با توجه به وجود جوانان روستایی بیکار به‌ویژه

جوانان تحصیل‌کرده در بخش کشاورزی، در زمینه نیروی کار مشکلی وجود ندارد و به این شکل مانع از مهاجرت آنان به شهرها می‌شود. از طرف دیگر، شهرستان کرمانشاه از لحاظ اقلیم، آب و هوا و خاک حاصلخیز در وضعیت مناسبی قرار دارد و می‌تواند زمینه را برای ایجاد کارآفرینی کشاورزی فراهم کند." این یافته‌ها با نتایج پژوهش افتخاری و همکاران (۱۳۸۸)، مظهری و همکاران (۱۳۹۶)، مک‌الوی (۲۰۰۶) هم‌خوانی دارد.

از لحاظ عوامل سرمایه مالی - حمایتی می‌توان عنوان کرد، از ضرورت‌های لازم در آغاز هر کسب و کاری سرمایه مالی است. برای ایجاد و توسعه کارآفرینی کشاورزی نیز سرمایه مالی نقش مهمی را ایفا می‌کند. البته حیطه کشاورزی در مقایسه با صنعت به سرمایه مالی کمتری نیاز دارد و مهم‌ترین فاکتور در این بخش داشتن زمین کشاورزی است. "با توجه به زندگی معیشتی بسیاری از روستاییان، آن‌ها غالباً فاقد سرمایه مالی لازم برای ایجاد این کسب و کارها هستند و احتیاج به منابع حمایتی دیگری دارند، مانند دریافت وام‌هایی با سود کم و دوره بازگشت طولانی مدت از بانک‌ها، اما چنین شرایطی از سوی بانک‌ها فراهم نمی‌شود. یارانه‌هایی هم که از طرف دولت به کشاورزان ارائه می‌شود بسیار کم و ناچیز است." از

راه‌حل‌هایی را برای حل مسائل شناسایی کند، توانایی مدیریت کسب و کار خود را داشته باشد و با آینده‌پرووری و آینده‌نگاری سعی در رشد و گسترش کسب و کار خود داشته باشد. "یک کارآفرین باید دارای ویژگی‌های ریسک‌پذیری، نوآوری، خلاقیت، اعتماد به نفس، پشتکار زیاد، پیش‌قدم بودن، فرصت‌گرا بودن، اهل کار و عمل بودن، آینده‌گرایی، هدف‌گرایی، انعطاف‌پذیری، نیاز به کامیابی، ایستادگی، اراده، سخت‌کوشی، شوق، انرژی بالا، مردم‌داری، انتقادپذیری، ابتکار، منفعت‌شناسی و خوداشتغالی به‌عنوان عامل کلیدی رشد و توسعه اقتصادی در عصر مدرن باشند". بسیاری از کشاورزان و کارشناسان اشاره کردند که آینده روشنی برای کشاورزان وجود دارد، اگر آن‌ها در نحوه مدیریت مزارع‌شان به گونه‌ای کارآفرینانه‌تر عمل کنند. آن‌ها باید توفیق‌طلب باشند و به‌طور روزافزون برای کسب سود بیشتر و حتی در اختیار گرفتن بازارهای بین‌المللی تلاش کنند. کارآفرینان این بخش باید نوآور باشند در غیر این صورت کسب و کار آنها زیر فشار تغییرات سرسام‌آور و پیچیدگی‌ها از بین می‌رود. آن‌ها باید به دنبال راه‌ها و جایگزین‌های سودآورتر و کارآتر و موثرتر برای کسب و کار خود باشند. نوآور بودن ویژگی بسیار مهمی برای یک کشاورز کارآفرین می‌باشد، به ویژه زمانی که کسب و کار با رقابت شدید روبرو می‌باشد یا در یک محیط متغیر فعالیت می‌کند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش مولن (۱۹۹۶)، مظهری (۱۳۹۶)، عرفات و همکاران (۲۰۱۸) و رضایی مقدم و ایزدی (۲۰۱۹) مبنی بر تاثیر عوامل فردی و شخصیتی بر کارآفرینی کشاورزان هم راستا می‌باشد.

در زمینه عوامل پشتیبانی و آموزشی "دسترسی نداشتن کشاورزان به مشاوران فنی و ترویجی می‌تواند مانع توسعه کسب و کار کشاورزی گردد. سازمان‌هایی مثل جهاد کشاورزی می‌تواند با برگزاری کارگاه‌های

طرف دیگر، ریسک‌های کشاورزی به علت وسعت دامنه آنها جزء وقایع پرخطر هستند و جبران خسارت وارده از حدود توانایی مالی مؤسسات بیمه خصوصی خارج است. به همین جهت غالباً بیمه کشاورزی به کمک دولت، با تشکیل صندوق‌های تأمین خسارت، عملی و اجرا می‌شود. بیمه دام، آبزیان، طیور و باغ‌های میوه نیز در زمره بیمه کشاورزی عملی می‌شوند. صندوق بیمه کشاورزی کشور با هدف ارتقای کیفیت عملیات بیمه کشاورزی طرح‌هایی را از جمله مطالعات بیمه‌پذیرس، مطالعات زیربنایی و تطبیقی، مطالعات کاربردی با هدف تمهید و استانداردسازی راهکارهای مناسب برای کاهش یا جلوگیری از آثار سوء عوامل خسارت‌زا، استفاده از فن‌آوری‌های نوین در ارزیابی خسارت (مانند سنجش از دور GIS و R.S) و... با همکاری مراجع علمی و تحقیقاتی در دستور کار خود دارد که از نظر مقایسه تعداد و مبلغ اعتبار صرف شده رشد خوبی را در پی داشته است. اما این بیمه فقط از محصولات زراعی و باغی حمایت می‌کند و برای توسعه کارآفرینی کشاورزی لازم است که بیمه یا بیمه‌هایی وجود داشته باشند که تمامی فعالیت‌های کشاورزی را تحت حمایت خود قرار دهند. اجرای طرح بیمه کشاورزی مستلزم تهیه آمارهای ملی و محلی، تربیت کادر متخصص و ماهر، تأمین سرمایه و منابع مالی کافی و بررسی امکانات اجرای منطقه‌ای این طرح وسیع، متنوع و پیچیده می‌باشد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش افتخاری و همکاران (۱۳۸۸)، مظهری و همکاران (۱۳۹۶)، پیندادو و سانچز (۲۰۱۷) هم‌خوانی دارد.

ویژگی‌ها و فرهنگ کارآفرینی کشاورزان نیز در توسعه کارآفرینی کشاورزی دارای نقش برجسته‌ای است. "یک کارآفرین کشاورزی باید خلاق، نوآور، ریسک‌پذیر و هوشیار باشند تا بتواند فرصت‌ها را تشخیص دهد، از فرصت‌ها بهره‌برداری کند،

- با توجه به ویژگی‌های محیطی و اقلیمی استان کرمانشاه، همچنین پیشرو بودن این استان در زمینه کشاورزی ارگانیک به طوری که یکی از قطب‌های تولید محصولات ارگانیک در کشور مطرح شده است و در سال‌های اخیر با وجود کمبود بارندگی و خشکسالی جایگاه خود را حفظ کرده و با اخذ برند به مرحله صادرات نیز رسیده است و از طرف دیگر وجود نیروی کار جوان و تحصیلکرده در روستاها و سایر مزیت‌های غیرقابل انکار این استان در زمینه کشاورزی، پیشنهاد می‌گردد که سازمان‌های ذی‌ربط مانند جهاد کشاورزی، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سایر صاحب‌نظران در این حوزه با برگزاری سمینارها و نشست‌هایی در زمینه توسعه کارآفرینی کشاورزی در سطح روستاها به ارائه راهکارهایی برای تسهیل راه‌اندازی کسب و کارهای کشاورزی بپردازند، همچنین در چنین نشست‌هایی از کارآفرینان کشاورزی دعوت به عمل آید که از نقطه نظرات آنها استفاده شود. یکی از اقداماتی که سازمان‌های مربوطه برای تسهیل کسب و کارهای کشاورزی می‌توانند ارائه دهنده توسعه زیرساخت‌ها می‌باشد مانند جاده، گازکشی، خطوط برق و... برای مناطق روستایی می‌باشد. سازمان‌ها همچنین می‌توانند تا حد ممکن بروکراسی اداری را از سر راه کارآفرینان بردارند تا به‌عنوان یک تسهیلگر ظاهر شوند نه یک مانع. کارآفرینان به اقدامات حمایتی دولت در زمینه تسهیل پرداخت وام‌ها و بیمه محصولات به شدت نیازمندند و از آنجا که در طول پژوهش به آن پرداخته شد مسئله اقتصادی در تصمیم به شروع یک فعالیت کارآفرینانه تاثیرگذار است از سازمان‌های ذیربط انتظار می‌رود این مشکلات را مرتفع سازند.

- ایجاد مدارس و هنرستان‌های کشاورزی در مناطق روستایی در جهت بالا بردن آگاهی و دانش جوانان روستا و ایجاد مهارت در آنان و کمک به ارتقای

آموزشی آگاه‌سازی و کارگاه‌های یادگیری اقدام‌گرا و برگزاری دوره‌های کارآموزی سعی در ارتقای فرهنگ و مهارت‌های کارآفرینانه در روستاییان داشته باشد". نظام آموزش کشاورزی کشور به عنوان اصلی‌ترین عامل تامین‌کننده نیروی ماهر و متخصص در بخش کشاورزی نقش بسیار مهمی در توسعه و گسترش آموزش‌های کارآفرینی دارد. به گونه‌ای که ترویج کارآفرینی در بخش کشاورزی یکی از مناسب‌ترین گزینه‌ها برای رونق کسب و کارهای کشاورزی و افزایش ارزش افزوده محصولات کشاورزی می‌باشد.

قوانین، مقررات و سیاست‌ها از دیگر عوامل بسیار مهم در زمینه توسعه کارآفرینی کشاورزی است که نه تنها قوانین و مقررات حمایتی از کشاورزان کارآفرین وجود ندارد، بلکه کشاورزان درگیر بروکراسی‌ها در بسیاری از ادارات و ارگان‌های مربوطه هستند. از بین بردن بروکراسی‌ها و کاغذبازی‌ها در سازمان‌ها و رفع قوانین دست و پاگیر می‌تواند در توسعه کسب و کارهای روستایی بسیار مؤثر باشد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش مظهري و همکاران (۱۳۹۶)، پورجمشیدی (۱۳۹۶)، پیندادو و سانچز (۲۰۱۷)، رضایی مقدم و ایزدی (۲۰۱۹) هم‌راستا است.

در زمینه عوامل زیرساختی "دسترسی به ماشین‌آلات کشاورزی، بازار برای فروش محصولات کشاورزی، بذر اصلاح شده، انبار محصولات، تسهیلات آبیاری و دسترسی به کود، مواد و فنون کنترل آفات و امراض، برای دستیابی به کارآفرینی کشاورزی پویا، امری لازم و ضروری است". اهمیت زیرساخت‌ها به اندازه‌ای است که می‌توان از آن‌ها به‌عنوان بستر انجام فعالیت‌های کارآفرینی یاد کرد؛ چرا که این عامل با نتایج مثبتی که دارد، در کنار سایر عوامل، زمینه توسعه کارآفرینی کشاورزی و توسعه روستاها را فراهم خواهد کرد. در اینجا با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهادهایی ارائه می‌گردد:

- دولت می‌تواند از طریق حمایت از تشکیل تعاونی‌ها بازاریابی و برقراری ارتباط مستقیم کارآفرینان با مصرف کنندگان و صنایع زمینه حذف واسطه‌ها را فراهم آورد و بیشتر سود را نصیب کارآفرینان سازد. همچنین تسهیل کردن قوانین درخواست وام برای کارآفرینان کشاورز، به طوری که روند طولانی فرایند درخواست وام از سوی کارآفرینان کاهش یابد می‌تواند به کارآفرینان کمک کند.

- در نهایت پیشنهاد می‌شود سازمان جهاد کشاورزی به نقش ویژه نیروهای ترویجی و توسعه آن جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای و حمایتی به کشاورزان در جهت توسعه کسب و کارهای کشاورزی توجه بیشتری داشته باشد.

۵. تبریزی، م. ۱۳۹۳. تحلیل محتوای کیفی از منظر رویکردهای قیاسی و استقرایی، فصلنامه علوم اجتماعی شماره ۶۴، بهار ۱۳۹۳، ۱۰۵-۱۳۸.

۶. حیدری ساریان، و. ۱۳۹۱. عوامل مؤثر بر تقویت کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان مشگین شهر)، جغرافیا (فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن جغرافیای ایران)، ۱۰ (۳۵): ۲۶۳-۲۷۸.

۷. خسروی پور، ب. و دهقان پور، م. ۱۳۹۴. کارآفرینی در بخش کشاورزی از طریق ایجاد و گسترش مشاغل خانگی، نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۲ (۳): ۶۱-۷۵.

۸. سپه‌پناه، م. و موحدی، ر. ۱۳۹۴. کارآفرینی پایدار رویکردی نو در کشاورزی، نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۲ (۱): ۱۹-۳۶.

۹. سجاسی قیداری، ح.، پالوج، م.، رکن‌الدین افتخاری، ع. و صادقلو، ط. ۱۳۹۰. ارائه راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی با استفاده از روش‌های تحلیل چند متغیره MCDM و SWOT، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۹ (۷): ۷۷-۹۱.

فرهنگ کارآفرینانه در جوانان در مدارس و از همان سنین ابتدایی، جهت هدایت آنها به سمت ایجاد کسب و کارهای نو کارآفرینانه در بخش کشاورزی در روستاها مؤثر است. این مدارس باید علاوه بر ارائه مطالب به صورت نظری باید مشتمل بر دوره‌های کارورزی واقعی و مؤثر باشند. همچنین نیاز سنجی آموزشی در حوزه کسب و کارهای کشاورزی و سپس برگزاری دوره‌ها و کلاس‌هایی برای کشاورزان و سایر علاقه‌مندان، جهت آشنایی آنان با قابلیت‌ها و زمینه‌های ایجاد کسب و کارهای کارآفرینانه در روستاها از سوی سازمان جهاد کشاورزی و سازمان فنی و حرفه‌ای استان و سایر مراکز آموزشی فعال مربوطه باید انجام گیرد.

منابع

۱. افتخاری، ع.، سجاسی قیداری، ح. و رضوی، ح. ۱۳۸۹. راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی، مطالعه موردی روستاهای شهرستان خدابنده، فصلنامه روستا و توسعه، ۱۳ (۳): ۱-۲۹.
۲. افتخاری، ع.، طاهرخانی، م. و سجاسی قیداری، ح. ۱۳۸۸. تحلیل ابعاد و عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی مناطق روستایی: مطالعه موردی روستاهای شهرستان خدابنده، فصلنامه روستا و توسعه، ۲۱ (۳): ۴۳-۷۲.
۳. پورجاوید، س.، علی‌بیگی، ا. و زرافشانی، ک. ۱۳۹۰. ارزیابی پیش‌بینی‌های خودکارآمدی تدریس آموزشگران هنرستان‌ها و مراکزهای آموزش کشاورزی استان کرمانشاه، پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۱۷: ۶۷-۵۵.
۴. پورجمشیدی، ح. ۱۳۹۶. عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان سلسله، استان لرستان)، راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی، ۴ (۸): ۳۲-۳۸.

- entrepreneurship ecosystem project. Babson College, Massachusetts.
22. Jansen, H. 2006. *rural development policies and sustainable land use in the hillside areas of Honduras, a quantities livelihood approach*. Agricultural Economics, 141-150.
 23. Karbasioun, M., Mulder, M., & Biemans, H. 2008. *Changes and problems of agricultural development in Iran*. World Journal of Agricultural Sciences, 4(6), 759-769.
 24. Langowitz, N., & Minniti, M. 2007. *The entrepreneurial propensity of women*. Entrepreneurship theory and practice, 31(3), 341-364.
 25. Lanjouw, J.O., & Lanjouw, P. 2001. *The rural non-farm sector: issues and evidence from developing countries*. Agricultural economics, 26(1), 1-23.
 26. McElwee, G. 2006. *Farmers as entrepreneurs: developing competitive skills*. Journal of Developmental Entrepreneurship. 11 (3), 187-206.
 27. Molenhuis, J. 1996. *Agri-entrepreneurship: Opportunities in Nova Scotia*. Farm Business Management and Economics, 6 (8).
 28. Pindado, E., & Sánchez, M. 2017. *Researching the entrepreneurial behaviour of new and existing ventures in European agriculture*. Small Business Economics, 49(2), 421-444.
 29. Rezaei-Moghaddam, K., & Izadi, H. 2019. *Entrepreneurship in small agricultural quick-impact enterprises in Iran: Development of an index, effective factors and obstacles*. Journal of Global Entrepreneurship Research, 9(1), 17.
 30. Sohns, F., & Diez, J.R. 2017. *Self-Employment and Its Influence on the Vulnerability to Poverty of Households in Rural Vietnam—A Panel Data Analysis*. Geographical Review, 107(2), 336-359.
 31. Tohidyan-Far, S., & Rezaei-Moghaddam, K. 2019. *Multifunctional agriculture: An approach for entrepreneurship development of agricultural sector*. Journal of Global Entrepreneurship Research, 9(1): 23.
 32. Van de Walle, D., & Cratty, D. 2004. *Is the emerging non-farm market economy the route out of poverty in Vietnam?*. Economics of Transition, 12(2): 237-274.
 33. Wiklund, J., & Shepherd, D. 2005. *Entrepreneurial orientation and small business performance: a configurational approach*. Journal of business venturing, 20(1): 71-91.
 ۱۰. شکویی، ح. ۱۳۸۴. *اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا: فلسفه‌های محیطی و مکتب‌های جغرافیایی*، جلد دوم، گیتاشناسی، تهران.
 ۱۱. مظهری، ر.، محمدی خیاره، م.، خیراندیش، م.، جهانبخش رستمی، م. ۱۳۹۶. *اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان کوهستان شهر رستمکلا)*، راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی، ۴(۷): ۳۰-۳۸.
 12. Abdullah, A.A., & Sulaiman, N. N. 2013. *Factors that influence the interest of youths in agricultural entrepreneurship*. International Journal of business and Social Science, 4(3): 288-302.
 13. Aggarwal, A.K. 2018. *Rural Entrepreneurship Development Ecosystem—An Emerging Paradigm of Rural Socio-Economic Development*.
 14. Arafat, M. Y., Saleem, I., Dwivedi, A. K., & Khan, A. 2018. *Determinants of agricultural entrepreneurship: a GEM data based study*. International Entrepreneurship and Management Journal, 1-26.
 15. Carter, M. 2007. *Risk0sharing and incentives in the De collectivization of agricultural*, Oxford economic paper, Oxford, p30.
 16. Chowdhury, M.S. 2007. *Overcoming Entrepreneurship Development Constraints: the Case of Bangladesh*, Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy, 1(3): 240-251.
 17. Darvishi, A. K. 2003. *Capacity and ability of sustainable development in Iran*. Iranian J. Agric. Eco. Dev., 5(2), 30-53.
 18. Gries, T., & Naudé, W. 2010. *Entrepreneurship and structural economic transformation*. Small Business Economics, 34(1): 13-29.
 19. Habbershon, T.G. 2006. *The Family as a Distinct Context for Entrepreneurship, From: Praeger Perspectives on Entrepreneurship*, Vol. III Edited by Timothy G. Habbershon & Mark Rice.
 20. Hassink, J., Hulsink, W., Grin, W. 2016. *Entrepreneurship in agriculture and healthcare: Different entry strategies of care farmers*, Journal of Rural Studies, 43: 27-39.
 21. Isenberg, D. 2011. *The entrepreneurship ecosystem strategy as a new paradigm for economic policy: Principles for cultivating entrepreneurship*, the Babson

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

Journal of Entrepreneurship in Agriculture Vol. 5(3), 2018

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI:

Factors Affecting the Development of Agricultural Entrepreneurship for Rural Development (Case Study: Kermanshah Township)

B. Rezaee¹, S. Rostami², M. Zhian³ and M. Soleimani⁴

¹Assistant Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social Sciences, Razi

²Ph.D. Student of Future Studies at Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.

³Master of Entrepreneurship Management, Razi University, Kermanshah, Iran

⁴M.Sc student, Entrepreneurship Management, Razi University, Kermanshah, Iran,

Received: 05/09/2018; Accepted:20/11/2018

Abstract

The main objective of this study is to investigate the factors affecting the development of agricultural entrepreneurship in Kermanshah. This research is applied in terms of the purpose of the paradigm in the qualitative research group. For analysis of the data, the inductive content analysis method was used. The required information was collected through semi-structured interviews. The statistical population of the present study was faculty members of the Faculty of Agriculture of Razi University and entrepreneurs of the agricultural sector. Targeted sampling was used to select the participants and finally the theoretical saturation was performed after ten interviews. To verify the reliability of the findings, the method of reviewing the participants and experts as well as collecting and analyzing data simultaneously was used. By analyzing the content of the text, an interview was conducted on 52 codes indicating the factors affecting the development of agricultural entrepreneurship. The complete list of codes, classified according to conceptual relation, is grouped into six subject categories including Natural resources; financial-supporting capital; characteristics and culture of entrepreneurship; support and training; rules, regulations and policies and infrastructure factors.

Keywords: Agricultural Entrepreneurship, Agricultural Development, Entrepreneurship Development, Kermanshah County.

*Corresponding author;

